

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Valerii Reginaldi Bvrgvndi Seqvani E Societ: Iesv,
Praxis Fori Poenitentialis**

Ad Directionem Confessarii, In Vsv Sacri sui muneris ...

Regnault, Valère

Mogvntiæ, 1617

Cap. 27. De societate in genere,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78332](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78332)

quam emptore ignorante, ex lege Domum, §. finali, ff. eodem ad huc titulo. In quibus omnibus casibus, non tantum in externo, sed etiam in interno foro venditio nulla est, ex defectu scilicet consensus tam veri, quam debiti.

Rescindi secundo debet venditio ratione violentiæ: quia venditio per violentiam facta, tanquam inuoluntaria, est in utroque foro nulla. Debet tertio rescindi ratione metus illius; non tamen quod sit ipso iure irrita; sed quod officio Iudicis irritari debeat in foro externo, in quo actio, Quod metus causa, datur contra eum qui incussit metum. Debet quarto ratione ætatis rescindi autoritate Iudicis; nam pupillis, ac minoribus, vt & Ecclesiis, ac civitatibus, solent in iudicio concedi restitutio bonorum alienatorum. Debet quinto rescindi ratio: solemnitatis in alienando omittit. Vide dicta in præced. cap. 7. se. 1. ad intelligendum qua ratione id accipi debeat. Debet sexto rescindi ratio pacti non seruati, si venditio non erat alias perficienda. Nam sic ea tensenda est inuoluntaria. Debet denique ratione conditionis non adimpletæ, quia venditio contracta sub conditione, imperfecta est, donec conditio ipsa impleatur.

TRACTATUS IV.

De societate.

SOCIETAS mutuum vsurarium velari solet maxime contractu societatis, idemque contractus magnum habet vsum in negotiatione, quæ perficitur emptionibus, & venditionibus; tractationem eius præcedentibus proxime subiiciemus. Atque de societate in iure ciuili libro 17. Digestorum, & lib. 4. Codicis titulus extat, qui dicitur Pro socio, ac in lib. 3. Institut. qui dicitur, De societate. De eadem vero præter eiuſdem iuris interpretes, & Canonistas ad cap. Per vestras, De donationibus inter virum, & vxorem, ac Summularios in verbo Societas, & in verbo Vtura, agunt tum Sotus in lib. 6. D. iust. & iure quæst. 6. Nauarr. in Enchir. cap. 17. n. 251. & in conuent. De vsuris, num. 32. & aliquot frequentibus. Conradus De contractibus, quæst. 97. Couar. in lib. 3. var. resolut. cap. 2. tum post ipsos, plerique recentiores, vt Gregorius Valentia 2. 2. disput. 5. quæst. 24. Petrus à Nauar. in lib. 3. De rest. cap. 2. à num. 436. vsque ad finem. Ludouicus Molina de iust. & iure tract. 1. disput. 411. ac nonnullis sequentibus, alique. Dicemus vero primo de illa in genere. Secundo, de illius multiplici varietate. Tertio, de ea in specie, vt est circa negotiationem. Quarto, de ea, vt est circa animalia.

CAPVT XXVII.

De societate in genere.

SUMMARIUM.

- 369 Quid sit societas & quod d. beat esse saltem duorum.
- 370 Ad eam pertinet conuentio contribuendi, per sociique potest sine rei traditione, aut scriptura.
- 371 Pertinet item, vt quisque sociorum aliquid, aut aliqua contribuat.
- 372 Pertinet adhuc, vt eadem contributio fiat ad commune lucrum sociorum, & quod interdum sic fiat, vt consuetudine, non societatis, sed locationis contractum.
- 373 Vsurarium non est, quod pecuniam contribuens ex ea lucratur, nulla apposta sua industria.
- 374 Socius datur causam damni in societate, quare nus teneatur ad illud reparandum.
- 375 Quinque modi quibus contractus societatis finitur.

QUID SIT, societas, non omnes eodem modo expli- cant, vt patet ex Nauar. in citato num. 251. Sylu. in verbo Peculium 2. quæst. 1. Soto in citata quæst. 6. art. 1. sed varietas tantum est in verbis, quibus in dicare volunt, naturam societatis consistere in duorum, vel plurimum conuentione contribuendi aliquid, vel aliqua ad commune lucrum.

Vbi aduerte ad societatem pertinere, vt sit duorum vel plurium, quia vnus solus non contrahit societatem, sed duo, aut plures inter se, qui vt ad id sint idonei, ex Sylu. in sequenti, quæst. 2. requiritur, vt possint se obligare, & contrahere.

Quod quidem non possunt ij, qui donare prohibentur, nempe ex eodem Sylu. in verbo 1. Donatio 1. quæst. 1. Primo quidem mentis impos. Secundo, prodigus cui datus est curator, vel alienatio interdicta est. Tertio, minor 25. annis, nisi post eosdem expletos, etiam habuerit à se factam donationem. Quarto seruus, & Religiosus, atque alij qui nihil proprij habent. Quinto, vxor. Sexto, ij quibus alienatio est interdicta legibus, vt hæretici, & rei criminis læsæ Maiestatis. Septimo, illi quorum bona sunt confiscata. Octauo, non domini rei dandæ. Nono, is qui non est soluendo creditoribus. Videndum est cap. nonum huius libri.

ADVERTE secundo, ad societatem pertinere, vt sit conuentio contribuendi, aliter enim contracta conuentio, etiã si nomine societatis significetur (vt videre est apud Sylu. ipsum in verbo Peculium 2. quæst. 3. & sequentibus) non pertinet ad hunc tractatum, vt ex eo confirmatur, quod si vna res legata fuerit duobus, vel si hæreditas pluribus communitur contigerit, vel eadem res à duobus empta fuerit, non competit actio, quæ in iure dicitur Pro socio, ex lege Vt sit, ff. Pro socio. Quod satis ostendit, tales communicationes non habere veram societatis rationem. Potest vero conuentio contribuendi solo contractum mutuo consensu fieri ad hoc sufficienter vt societas perfecta sit absque rei traditione, aut scriptura aliæ solemnitate publica; adeo ut celebrari possit, non solum inter præsentem, sed etiam inter absentes per epistolam, aut internuntium. Pro quo est textus satis expressus in lib. 3. Institut. tit. De obligationibus ex consensu, & deducitur ex lege Societatem, ff. Pro socio.

ADVERTE tertio, ad societatem quoque pertinere, vt quisque contrahentium, qui socij dicuntur, aliquid, vel aliqua contribuat. Quod sic intelligendum est. In societatem conferri possunt. Primo, pecunia, vel alia res æstimabilis pecunia, vt vinum, frumentum, animalia, &c. Secundo, opera, vt labor nauigandi in exteras regiones, emendi, vendendi, ac portandi merces. Tertio, industria, qualis est negociandi; consistens potissimum in his, vt scilicet videatur in quibus mercibus emendæ pecuniæ sint expendendæ; vnde nam ille petendæ, & quando, & à quibus emendæ sint, quoniam pacto cõseruandæ, quibus, & quo loco distrahendæ. Adde, diligentiam adhibendam esse in seruanda ratione dati, & accepti, & in faciendis expensis, seu sumptibus moderatis. Cum autem hæc ita sint; propositorum verborum sensus est: Societatem perfici, siue quis tantum vnum ex memoratis contribuat, vt tantum pecuniam, vel animalia tantum, vel operam tantum; siue contribuat simul plura ex eis, vt quando multi mercatores conferunt in commune suas pecunias, vt ex eis communi opera emptas merces ex quo diuidant inter se, aut multi eiuſdem officij, & artis, & pecuniam, & operas, ac industrias conferunt ad aliquod opus, vt multi piscatores ad aliquam piscationem, multi agricolæ ad alicuius agri culturam; multi pastores ad custodiam alicuius gregis.

ADVERTE quarto, ad societatem adhuc pertinere, vt dicta contributio fiat ad commune lucrum sociorum. Nam, si quis animalia tradat alicui ad custodiam, aut pecuniam ad negotiationem cum hac conditione, vt totum lucrum sit tradentis, & alius certum stipendium pro operis positis accipiat; non erit tunc societas, sed locatio operarum, ex parte eius qui illas apponit; & conductio ex parte eius qui dat stipendium; siquidem hoc detur in pecunia. Quod addo, quia erit alioquin contractus innominatus, non ab similibus locationi, prout declaratur eum de locatione ipsa agitur. Quod si ei qui industrias, & operas est positurus, decerneretur speciatim pars lucri aliquota (que est si quoad latitudinem incerta sit, eius tamen spes æquipollet certo, & determinato stipendio: usque, quod illi dandum esset, locatio ipsius operas) tunc si exprimat in contractu, quod eadem pars detur illi in stipendium, non societatis, sed potius conductionis contractus celebratus censeri debet. Vbi vero non exprimeretur eam partem in stipendium dari, sed simpliciter celebraretur contractus sub ea conditione, vt tot partes lucri sint ponentis capitale, & vna talis aliquota sit illius qui præstitit negotiationi, aut custodiæ pecorum; &c. contractus erit societatis; quando quidem reuera conuentio interuenit contribuendi ad commune lucrum postea diuidendum.

Referi

Refert autem plurimum, sine contractu societatis, aut locationis operarum: quia si sit societatis, ad diiudicandam proportionis aequalitatem, *que in hoc contractu debet maxime observari*, oportet expendere, quantum in ordine ad lucrum tales operæ valeant comparatæ cum ipso capitali, attentis singulorum apponentium periculis perdendi illud quod apponunt. Si vero contractus sit locationis, ad obseruandam quam oportet aequalitatem, satis est vt lucrum quod specialiter promittitur, æquiualeat certo stipendio iusto operarum appolitarum. Vnde sæpe fiet, vt pars lucri, quæ secundum hanc considerationem ex contractu locationis censetur iusta merces pro operis ipsius debita, non censetur iusta portio secundum priorem considerationem, siue vt est ex contractu societatis debita; eo quod non seruetur aequalitas iuxta eam portionem, quam capitale habet ad eandem operas in ordine ad lucrum. De qua re plenius in sequentibus.

373. **A D V E R T E** quinto, non debere mirum videri, neque vlturarium exillimari, quod is qui apponit capitale in pecunia, quantumcumque nihil industriæ apponit, particeps fiat illius communis lucri. Id enim nõ est, industriam apponenti talè pecuniam mutuo dare cum pacto aliquid vltra sortem accipiendi, vt fit in vltura, quia is qui pecuniam tradit in societatem, non abdicat se illius dominium (*ideo enim socius non potest ea vt pro l. biro, & extra societatem ext. abere*) ac in negotiatiõe substat datis periculo, id est, si pereat, ei perit. Inde igitur fit vt illa tanquam res ipsius censetur cooperari ad lucrum, ea que de causa possit titulo societatis accipere aliquid tanquam fructum suæ pecuniæ negotiatiõi expolitæ. Quod si aliquando in societate pecunia apposita non stet periculo apponentis, fit ex eo quod interuenierit contractus asecurationis, prout in sequenti cap. exponetur. In mutuo autem cum dominium pecuniæ transeat in mutuatarium, & ideo stet ipsius periculo, id est, si pereat, ipsi perit, fit vt mutans nihil possit accipere vltra sortem. Ita ex D. Thom. 2. 2. quæst. 78. art. 2. ad quæstum, notat Nauar. in Enchir. cap. 17. num. 25. & consentiunt Sotus in 6. De iust. & iure, quæst. 6. art. 1. & Sylu. in verbis Societas 1. quæst. 1.

374. **A D V E R T E** sexto, quod habetur ex §. vlt. Insti tutis, De societate, & ex lege Cum duobus. §. Venit, & du. bus sequentibus, ex lege Non ob eam, & sequenti, ex lege Socius, & ex lege Si fratres, §. Si qui societatem, ff. Pro socio; vnumquemque sociorum ex vi contractus societatis, de toto damno, quod dolo, vel lata, aut leui culpa ipsius euenierit, teneri aliis tanquam cum qui iniuriam illis fecerit; eidem damno malitia, aut negligentia sua causam dando; neq; ex eo excusari, quod alias per industriam ipsius multum lucri iisdem alijs accesserit, prout habetur ex citata lege Non ob eam. Et ratio est, quia iure societatis, cæteri socii particeps sunt lucri, quod per vnus industriam accessit. Quod si damnum casu fortuito, aut culpa leuissima contingerit, ipsum est omnibus sociis commune, & inter eos diuidendum, quia societatis contractus in omnium vtilitatem celebratur, & communiter in contractibus ea ratione celebratur, de culpa leuissima, aut de casu fortuito nemo tenetur. Porro ex §. vltimo, & ex lege Socius, ante citatis, nomine leuis culpæ, hic intelligenda est negligentia, qua socius omisit adhibere diligentiam, quam communiter adhiberet, aut par esse ipsi adhibere propriis rebus, attentata qualitate & ingenio ipsius. Quod si quis sibi parum diligentem, aut parum industrium socium assumpserit, de se tantum conqueri debet, vt ibidem additur.

A D V E R T E septimo, socium qui ab alio, aut ab aliis sociis conuenitur quoad ea quæ ad societatem spectant, priuilegium habere iure communi (*Insti tutis scilicet, §. Sed est quis De actionibus, & Digesti, lege Verum in principio addita ratione*, quod societas ius quodammodo fraternitatis in se habeat) quod est, vt ipse non teneatur vltra illud quod potest facere, commode scilicet, vt interpretari licet congruenter legi In condemnatione, ff. De regulis iuris, præscribenti in condemnatione personarum habendam esse rationem ne egeant. De quo plenius Ludouicus Molina De iust. & iure tract. 2. disput. 413. qui legendus est pro ratione iudicandi de tali cogitate, spectante potissimum ad eos qui causas agunt in foro externo. Quoad forum vero internum circa idem priuilegium obseruandum est, ipsum non habere locum in eo qui dolo malo fuit in causa, vt non possit soluere, ex cita-

ta lege Verum in principio. Deinde illum qui per tale priuilegium non soluit integrum debitum, præstare debere cautionem, seu promittere, se integre soluturum, si ad pinguorem fortunam venerit. Quod si habeat vnde commode soluat, cogi potest ad integræ solutionem, Neque in eare habendam esse rationem, quod alia debita habeat, quam ex societate, intelligitur ex eadem lege Verum; §. Id quod.

Atque in hac doctrina fundari potest illud, quod post Petrum à Nauar. lib. 3. De restit. cap. 1. num. 114. contra Nauarum in Enchir. cap. 17. num. 155. habet Leonar. Lesius De iust. & iure lib. 2. in fine, cap. 22. in contractu societatis inter virum, & vxorem, quo lucra sunt eis communia, si maritus cui commissæ est administratio, prodige agat, soluto matrimonio heredes ipsius teneri vxori, quia prodiga administratio, profusio est potius quam administratio, & hoc ipso, quod aliqua lucra extant, sunt vxoris pro media parte iuxta conditionem societatis in ita ad commune lucrum. Neque maritum excusat, quod talium lucrorum administrationem habeat, cum vxor perinde ac ipse, eiusmodi lucrorum dominium, & possessionem habeat ab initio quo acquisita sunt. Quocirca ille non minus obligatur ad restitutionem, quam alius socius, cui socii ceteri commississent totã administrationem in commune bonum. Quã si vxor ipsa, addunt illi, nõ possit alia ratione obtinere; vt poterit occulta cõpensatione, quantum ex prodige consumptis à marito, ad eam pertinere.

A D V E R T E octauo, contractum societatis huius quinquemodis ac primo, renunciatione; & id vel expresse, vel tacite. Expresse quidem, cum socii specialiter societatem dissoluant ex communi consensu. De qua re in §. Manet, Instituti De societate; debent que omnes socii renunciare, alioqui ex lege A. Etione, §. Item qui societatem, ff. Pro socio, qui socius renunciat, socios a se liberat, non autem se à socijs, & ideo particeps est damni, si quod contingerit, non item lucri. Tacite autem finitur societas renunciatione, cum quisq; sociorum cæperit seperatim negotiari, ex lege Ita que, ff. eodem titulo. Cum autem quis solus renunciat (*quod liberum est, quando nullum tempus præfinitum est intra quod societas dissolui non possit, ex lege vltima, Cod. Communi diuidendo*) debet socios monere, lucrum que quod fecerit, antequam certiores facti sint, commune erit, non item damnum, quod quidem erit proprium ipsius, ex lege Sed & socius, §. 1. ff. Pro socio. Ex qua etiam habetur, illud quod iudem socii acquisierint, esse tantummodo ipsorum; detrimetum vero ab eis factum esse commune. Ad hæc si renunciatio fiat procuratori absentis, ea huic non nocebit, donec ratam eam habuerit, ex supra cit. lege A. Etione, §. Item scriptum.

De qua renunciatione occurrit notandum, eam tanquam irrationabilem non licere. Primo, si in tempore fiat, ita ut damnosa sit societati. Secundo, si fiat dolose, vt scilicet renuncians solus participet aliquo lucro, qd esset alioqui commune cæteris socijs. Tertio, si in ita sit præfinito certo tempore, intra quod perseverare deberet, nec diu illud effluxerit, nisi aliquis euenus excuset, vt si renunciant non seruentur pacta, & cõditiones sub quib. in ita fuit societas. Itẽ si socii ita sint iniuriosi, ac damnosi, vt prudentem si socius causa diu, & inuita absens esse debeat, nisi per alium possit societatem commode administrare, aut sine suo detrimento totam alijs socijs committere. De quibus Lud. Molina in sequenti disput. 414. verius finem.

Secundo, ex §. Soluitur, Instituti de societate, & ex lege A. Etione, §. Morre, ff. Pro socio, nisi aliter conuentum sit, societas finitur morte vnus ex socijs, non modo naturali, qua separatur anima à corpore, sed etiam, ex lege Verum, §. finali, ff. Pro socio, civili, qua socius diminutionem patitur capitis maximam, aut mediam, nimis libertatem, aut ius ciuitatis amittendo. Hæres autem defuncti socii non succedit in ipsius locum, ex lege Plane si hi, ff. cod. tit. Et ratio est, quia certam personam cligit, qui societatem contrahit. Et non raro accidit, vt hæres non sit tam idoneus ad societatem, quam defunctus socius. De qua re pluribus Molina in principio disputatiõis 414. citatur.

Tertio finitur societas, finita negotiatiõe propter quã contracta fuit, ex citata lege A. Etione, §. Itẽ si alicuius. Quarto

dissoluitur publicatione bonorum omnium, hoc est; si socij bona vniuersa ob delictum aliquod publicentur. Instit. loco citato, §. Publicatione, & lege Actione, ff. Pro socio, §. Publicatione. Vbi ratio additur, quod talis pro mortuo habeatur, cum alius in locum ipsius succedat. Quinto, finitur si vnus ex socijs aere alieno pressus cefferit bonis, ex §. Item si quis, Instituti De societate. Addi etiam potest ex lege Verum, §. finali, ff. Pro socio, societatem dissolui (sicut dissoluitur mortuus personis) si capitale perierit in totum, aut si conditionem ita mutarit res circa quam contracta fuit societas, vt ad hanc illam non sit idonea, vt si in parte aeri quem rusticus inita societate cum domino suscepit colendum pro media parte fructuum, Ecclesia edificetur publica auctoritate.

CAPVT XXVIII.

De multiplici varietate societatis.

SUMMARIUM.

- 376 Societas quadam initur expresse, quadam tacite.
- 377 Quadam in omnibus bonis, quadam absque mentione omnium bonorum, & quadam in vna tantum negotiatione, vel in vna tantum re.
- 378 Quadam ad definitum, & quadam ad indefinitum tempus, & quadam vno vnium tantum apponente, ceteris apponentibus plura, & quadam singulis plura apponentibus.
- 279 Quadam in mercatura, quadam in alijs initur, & quadam licita est, quadam illicita.
- 380 Conditiones requisite, vt censetur licita.
- 381 Quodam est simplex, ac nuda, & quadam mixta alijs contractibus, praesertim asecurationis.
- 382 Quid operetur asecuratio.
- 383 Fraudis qua in asecuratione contingere possunt.
- 384 Quodam censendum sit iustum pretium asecurationis, & an non tantum de mercibus, & lucro ex eis querendo, sed etiam de vita hominis asecuratio fieri valeat.

PRIMA societatis varietas est, quod quadam ineatur expresse, & quadam tacite. Expresse quidem, quando duo, vel plures consulto, ac deliberate de rerum suarum comunione, expressis verbis conueniunt. Tacite vero, quando duo fratres exempli gratia, aetate maiores contulerint quidpiam in commune, & ex eo negotiati fuerint; tacite enim inter eos in illa negotiatione societas est contracta, fecus esset vero si ad communem hereditatem vocarentur.

Secunda varietas est, quod alia expresse ineatur in omnibus bonis, seu expresse consentientibus inter se socijs, vt ea sit omnium bonorum, & tunc in eam veniunt bona omnia tam praesentia, quam futura, quae perferuente societate acquiruntur, siue ex negotiatione, siue hereditario iure, siue ex legato, aut donatione. Id quod sufficienter exprimitur per notam vniuersitatis, *Omnium*, & apertius si addatur ei, *Quocumque titulos acquirantur*. Tali autem societate dissoluta, nisi ab initio illius inita, aliud inter socios expresse, vel tacite fuerit constitutum, faciendum erit diuisio in partes aequales. Nec obstabit quod non sint a singulis apposa bona aequalia, quia qui minus apposuit compensare potuit per suam industriam, aut nobilitatem, aliamque qualitatem, aut ceteri, illud in quo deficit, ei condonare. In his omnibus Doctores consentire notat Molina in tract. 2. disput. 412. sub initium. De quibus habentur textus, Instituti De societate, §. 1. & ff. Pro socio, lege 3. §. Cum specialiter, & lege quinta, ac lege Si societatem. Alia vero contrahatur simpliciter absque mentione bonorum omnium, tuncque in eam veniunt solum ea quae ex quaestu operae personali socij acquirantur, nimirum locando operas suas, aut quid aliud, aut emendo, vel vendendo, vel permutando, aut quocumque alio titulo oneroso. Hereditates autem, aliaque acquisita titulo gratuito, non veniunt in talem societatem, eo quod non obueniant ex quaestu, operae personali, sed ex beneuolentia, & liberalitate alicuius. Habetur hac doctrina ex lege Coiri societatem, & sex sequentibus, ff. Pro socio. Alia porro contrahatur in vna tantum negotiatione, puta vini,

Valerij Par. III. Tom. 2.

olei, frumenti, lanarum, & aliarum huiusmodi rerum. tuncque in eam veniunt tantummodo lucra profecta ex eadem negotiatione. Alia denique contrahitur in vna tantum re, vt in vno equo emendo, vel in vno officio administrando, & tunc societas non extenditur vltra eam rem.

Tertia varietas est, quod quadam contrahatur ad certum definitumque tempus, & quadam ad indefinitum, vt vsque ad socij, vel alterius nominati mortem ex lege 1. ff. Pro socio. Ex qua habetur contrahi etiam posse sub conditione, nempe, vt vim habere incipiat dependenter ab aliqua conditione, vel vt finiatur adueniente aliqua conditione.

Quarta varietas est, quod cum in societatem plura conferri possint, vt in praeced. cap. annotauimus, quadam sit in qua singuli socij singula ex illis conferunt, vt vnus pecuniam, alter operam, & laborem, tertius industriam, & quartus expensas, aut instrumenta necessaria, velut retia ad piscandum, nauigia, aut iumenta ad portandum merces. Quadam vero sit, in qua singuli conferunt illa omnia; & quadam in qua nonnulli, vnus, aut duo ex illis ponunt, & reliqui, vel omnia, vel duo, vel tria. Atque quod quisque ponit, dicitur ipsius fors, seu capitale, aut principale, de cuius valore in societate cum oritur difficultas, recurrendum est ad peritos in tali negotio, ad illorumque arbitrium valor ipse taxandus est.

Quinta varietas est, quod quadam in mercatura versetur, vt quae initur cum mercatore, & mercatoria dicitur: quadam vero versetur in artificijs, seu opificijs, vt quae cum artifice aliquo initur, quadam autem versetur in animalibus, vt quae initur cum pastoribus, seu rusticis, & socida dicitur, quadam porro in piscatione, vt quae initur cum piscatoribus, & dicitur nautica, seu piscatoria, quadam porro in frugibus, & cultura agrorum, quae dicitur societas agricolarum, & quadam in officijs, quae dicitur societas officiorum.

Sexta varietas est quod alia sit iusta, licita, & aequa, altera illicita, iniusta & iniqua: sed haec non censetur proprie societas, iuxta illud quod habetur ex lege Quod autem, & tribus sequentibus, ff. Pro socio. Inita quacumque societate, si vnus sociorum aliquid furto, aut alio maleficio acquirat, id non pertinere ad societatem, nec alijs socijs commune effici. Quo fit, vt si id ipsum quod socius male acquisiuit, sua sponte in societatem conferat, ceteris existentibus in bona fide, sit inquam, vt si illud repetatur, iidem socij teneantur contribuere quantum acceperunt, vt tradatur ei cui facienda est restitutio. Sin ijdem fuerint socij maleficij, tanquam participantes in iniusta acceptione, teneantur ad integram restitutionem, & ad poenam qua tale malefictum punitum fuerit auctoritate Iudicis. Pro quibus facit communis doctrina de restituendi obligatione ex participatione in iniusta acceptione.

CETERVM vt licita sit societas, quinque conditiones requiruntur, quarum vna aliqua deficiente, illicita erit. Prima est, vt fortes exponantur alicui negotiationi, idque periculo exponentium: ita & pereuntes pereant ipsis, nempe pecunia quidem pereat exponenti ipsam, opera similiter pereat ipsam exponenti, & sic de ceteris, nisi interuenierit contractus asecurationis, de quo paulo post. Itaque iniqua & vsuraria est societas, qua aliquis Clerico, aut alteri qui non est negotiatufas, dat centum aureos, vt pro illis accipiat quinque quotannis. Non enim est tunc societas, sed vsura palliata societatis specie, cum talis pecunia mutuetur re ipsa, non autem detur in societatem.

Secunda conditio est, vt negotiatio cui fortes exponuntur, sit licita, nec prohibita; vnde iniqua est societas quae initur cum vsurario ad committendas vsuras, aut cum camplore qui cambia iniqua exercet, aut cum mercatore ad iniustas ac fraudulentas emptiones & venditiones.

Tertia conditio est, vt fortes cuiusque socij aequaliter exponantur tam periculo, & damno, quam lucro: vel certe si inaequaliter exponantur, aliunde inaequalitas ipsa compensentur, vt fit quando societati adiungitur vel contractus quo asecuratur capitale: vel contractus quo lucrum incertum, certo pretio emitur, vel certe vterque simul fit. Interuenire autem potest aliquis talis contractus vel formaliter, & expresse: vel tacite, & virtute tantum, vt cum dantur pecuniae iis qui in societate communiter solent admittere socios,

O o diminuto

378.

379.

380.